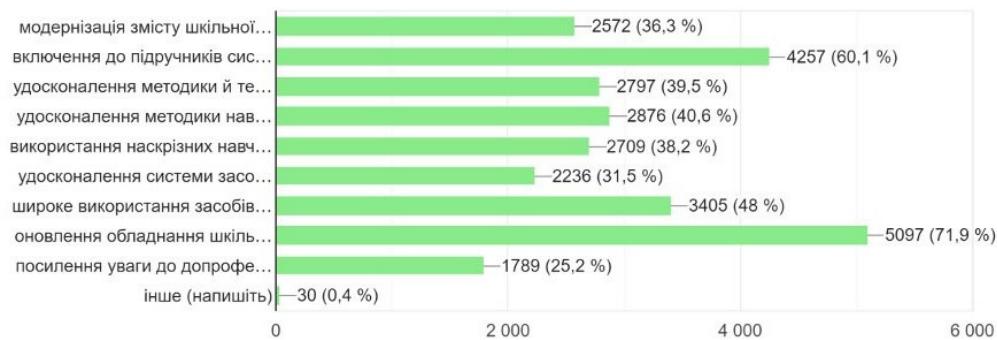

змісту шляхом створення узгоджених модельних навчальних програм (36,3%), оптимізацію системи засобів навчання природничих предметів (31,5%) та активізацію допрофесійної підготовки учнів (25,2%) (рис. 1).

Рис. 1. Інструменти посилення прикладної спрямованості шкільної природничої освіти

Пріоритетним напрямом посилення прикладної спрямованості шкільної природничої освіти є органічне уведення до навчальних програм і підручників з природничих предметів матеріалу прикладного характеру, практико-орієнтованих дослідницьких завдань, систематичне виконання яких сприяє формуванню в учнів наскрізних умінь і ставлень, виробленню практичних навичок застосування знань, що забезпечує конкурентоспроможність здобувачів загальної середньої освіти на ринку праці та їхню інтеграцію в єдиний європейський освітній простір.

Компенсація набутих на адаптаційному циклі навчання освітніх розривів при вивченні базового курсу фізики у 7 класі

*В. В. Сіній,
кандидат педагогічних наук,
завідувач відділу біологічної,
хімічної та фізичної освіти
Інституту педагогіки НАПН України*

Традиційний перебіг освітнього процесу вперше зазнав значних змін у березні 2020 року в зв'язку з запровадженням довготривалих карантинних обмежень спричинених пандемією COVID-19. Це зумовило виникнення освітніх втрат, що спричинило формування освітніх розривів.

На адаптаційному циклі державний стандарт впроваджувався в умовах порушення традиційного перебігу освітнього процесу під час пандемії та війни різні вони спричиняли перерви у навчанні окремих здобувачів. Для кожного учня/учениці втрати різні, що зумовлено їх різною замученістю в освітній процес, який організовували заклади загальної середньої освіти на час карантинних чи безпекових обмежень.

Орієнтовний зміст компонентів освітньої галузі подано в рубриці «Базові знання» як перелік змістових питань без опису вимог до його засвоєння й розподілу між циклами навчання й реалізовувався за різними модельними навчальними програмами. Нами проаналізовано нові модельні програми

пропедевтичних природничих курсів для 5-6 класів «Пізнаємо природу» та «Природничі науки». Аналіз засвідчує, що вони відрізняються глибиною розкриття змісту й послідовністю вивчення.

Друкований підручник фізики, завдяки наявному в ньому методичному апарату надавав й продовжує надавати вчителю інструмент для запобігання освітніх втрат. В умовах дистанційного навчання під час віялових відключень синхронний формат організації освітнього процесу найбільш постраждав. Технічно для онлайн навчання повинен бути доступ до швидкісного інтернету у вчителів та учнів одночасно. Практика віялових відключень у м. Києві свідчить, що в різних учнів в різний час вимикають електроенергію та інтернет. Під час відключень електричної енергії відсутній також мобільний інтернет. Основним джерелом навчальної інформації залишається друкований підручник та наявні у учня навчальні посібники.

Методичного апарату підручника достатньо для запобігання утворення освітніх розривів за умови, якщо здобувача освіти навчили користуватись підручником й особливо вагомою є роль вчителя, який має перевірити виконання учнями та ученицями роботи й зорієнтувати на ті прогалини в знаннях, які слід усунути з використанням підручника. Така перевірка може відбуватись у асинхронному форматі.

Незалежно від авторського колективу усі чинні підручники фізики містять теоретичний матеріал, приклади розв'язування задач та задачі для самостійного розв'язування, лабораторні роботи та домашні експериментальні дослідження, питання для самоконтролю та формування предметних та ключових компетентностей.

Лабораторні роботи з фізики як засіб формування дослідницької компетентності учнів 7 класу

*В. М. Мацюк,
кандидат педагогічних наук, доцент,
старший науковий співробітник
відділу біологічної, хімічної та фізичної освіти
Інституту педагогіки НАПН України*

Створення сучасного навчально-методичного комплексу (НМК) з фізики є необхідною умовою ефективної організації навчального процесу. Якісний НМК повинен забезпечити системний підхід до дидактичного процесу і включати в себе, зокрема, і посібники для лабораторних робіт, виконання яких сприяє формуванню дослідницької компетентності учнів.

З метою економії робочого часу на уроці під час виконання лабораторних робіт, ми пропонуємо використовувати підготовлений нами зошит із друкованою основою [1]. Тематика робіт, запропонованих у цьому посібнику, відповідає чинній програмі для 7 класу загальноосвітніх закладів. Усі інструкції, подані в зошиті, складені за єдиною схемою, що складається із блоків «Пригадайте теорію», «Виконайте роботу», «Зробіть висновки», «Поміркуйте над питаннями», «Поекспериментуйте вдома».